

**Vlaamse
Regering**

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als archeologische site van de Schans van Kelbergen bij Vleugt in Diest (Schaffen)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1, laatst gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Overwegende dat het advies van het college van burgemeester en schepenen van Diest niet is meegedeeld en dus geacht wordt gunstig te zijn;

Gelet op het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor leefmilieu, natuur en energie en bevoegd voor landbouw en visserij, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, mobiliteit en openbare werken, niet is meegedeeld en dus geacht wordt gunstig te zijn;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 3 december 2015, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende het waarderend onderzoek naar de Schans van Kelbergen bij Vleugt, uitgevoerd door RAAP Archeologisch Adviesbureau in opdracht van het agentschap Onroerend Erfgoed, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het administratief dossier;

Overwegende de archeologische waarde van de Schans van Kelbergen bij Vleugt die als volgt wordt omschreven:

De Schans van Kelbergen bij Vleugt werd omstreeks 1629 opgericht door de lokale boeren en is een goed bewaarde archeologische site die nog steeds waarneembaar is in het landschap. Archeologisch onderzoek op zogenaamde boerenschans is zeldzaam. Door de goede bewaringstoestand bevat het bodemarchief van de Schans van Kelbergen waardevolle informatie over de oprichting, inrichting en organisatie van de schans, die enkel via archeologisch onderzoek kan ontsloten worden. Van de Schans van Kelbergen zijn ook unieke historische bronnen bewaard gebleven, die belangrijke informatie geven over de opbouw van de schans. Een unieke confrontatie tussen historische en archeologische bronnen is voor deze site dus mogelijk. In combinatie met de kleinschaligheid en de eenmalige bewoningsfunctie van het terrein is op de schanssite uitzonderlijke complete informatie aanwezig over het leven op de schans en het dagelijks leven van de plattelandsbevolking in de 17de en 18de eeuw. Schansen zijn één van de weinige fysieke getuigen van de situatie van de plattelandsbevolking tussen het einde van de 16de en het begin van de 18de eeuw in deze regio. De archeologische waarde is hoog,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als archeologische site: de Schans van Kelbergen bij Vleugt in Diest (Schaffen), bekend ten kadaster: Diest, 5de afdeling, sectie A, percelen 64, 65, 66, 67, 68 en 127.

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde onroerende goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. De Schans van Kelbergen bij Vleugt heeft een archeologische waarde. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van deze archeologische site zijn:

Het schanslichaam is rechthoekig en heeft een omvang van 77 meter bij 55 meter. Het zuidelijke deel van het schanslichaam ligt op een hoger gelegen natuurlijke rug, het meer noordelijke gedeelte van het lichaam is door de mens opgehoogd. Aan iedere zijde van de schans zijn nog kleine stijlranden aanwezig. De aarden omwalling van de schans is niet meer aanwezig. Op de zuidhoeken van de schans is door middel van boringen en geofysisch onderzoek wel de aanwezigheid aangetoond van 'uitbouwen' of 'aarden bastions' in de oorspronkelijke opgehoogde omwalling.

Ten zuiden van de schans bevindt zich een voorschans met een meer onregelmatige vorm (16 meter breed en 48 meter lang). Of de voorschans volledig omgracht was, kon niet vastgesteld worden door de aanwezigheid van de huidige weg in het zuiden.

De schans is langs alle zijden omgeven met grachten met een oorspronkelijke breedte van 10 meter tot 14 meter. Ter hoogte van de zuidelijke gracht is er een versmalling die wellicht in verband staat met de aanwezigheid van een 4 meter brede toegang en een ophaalbrug. De grachten hadden oorspronkelijk een strakke insnijding en een vrij vlakke bodem en waren tussen de 0,56 meter en 1,4 meter diep. De buitengrens van de oostelijke gracht komt nog overeen met de huidige kadastergrens. De grachten zijn doorheen de tijd slechts gedeeltelijk opgevuld geraakt en nog duidelijk waarneembaar in het terrein (begroeid met biesen).

Art.3. Voor de beschermde archeologische site gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° De bescherming van de Schans van Kelbergen bij Vleugt als archeologische site beoogt een behoud van het archeologisch erfgoed op de plaats waar het zich in de bodem bevindt (een behoud *in situ*).
- 2° Een belangrijke beheersdoelstelling met het oog op een behoud *in situ* is het vermijden van erosie. De belangrijkste bedreiging waaraan de schansen worden blootgesteld is immers erosie, waarbij het hogere schanslichaam afkalft en de grachten worden opgevuld. De Schans van Kelbergen is in gebruik als grasland. Door het gebruik als grasland wordt de erosie van het schanslichaam tot een minimum beperkt. Algemeen wordt dan ook aanbevolen de huidige grasbegroeiing van de schans te handhaven. Alle werkzaamheden, waarbij de bodem dieper dan circa 30 cm wordt verstoord, dienen vermeden te worden.
- 3° Er zijn nog bomen aanwezig langs de schansgracht. Naast het feit dat deze bomen een historische indruk geven, belemmeren ze bovendien de erosie van de grachten en worden ze dus best behouden. Een verlaging van het grondwaterpeil kan een bedreiging vormen voor de schansen. Naast de teloorgang van organische resten kan er daardoor ook een sterkere erosie plaatsvinden van het schanslichaam.

- 4° De schans komt visueel nog mooi tot uiting. Het behouden van de visuele waarneembaarheid is dan ook een beheersdoelstelling. De aanwezige kleine landschapselementen zoals heggen en houtkanten op de overgang van het schanslichaam naar de gracht, kunnen het reliëfverschil accentueren. Ze geven een idee van de oude begroeide wal en zijn bovendien ook zeer geschikt om erosie tegen te gaan.
- 5° Het aanwezige micro reliëf (aanwezige grachten en het opgehoogde schanslichaam) dienen behouden te blijven.

Art. 4. Voor de beschermde archeologische site gelden de volgende voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud:

De zakelijkrechthouder en de gebruiker van de beschermde archeologische site zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood;
- 5° hout en bladafval verwijderen uit de grachtvullingen, weliswaar zonder de oude grachtvulling uit te graven;
- 6° het microreliëf van het terrein te behouden.

Art. 5. Voor de volgende handelingen moet een toelating worden aangevraagd:

Voor de percelen opgenomen in de bescherming:

- 1° het wijzigen van het microreliëf;
- 2° elke handeling die een aanzienlijke wijziging van de landschapskenmerken tot gevolg heeft, met uitzondering van cultuurgewassen, onder meer voor de landbouw, en tuinbeplanting;
- 4° graafwerken in functie van het bouwen, verbouwen of heropbouwen van constructies;
- 5° het plaatsen van ondergrondse leidingen;
- 6° het aanleggen of wijzigen van wegen en paden;
- 7° het aanplanten, vellen, rooien en ontstronken van bomen;
- 8° het plaggen en het afvoeren van de plaggen;
- 9° het scheuren van grasland;
- 10° het eerste diepploegen van akkerland.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel,

11 APR. 2016

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS